

Verslag Omgevingswerkgroep

onderwerp Verslag omgevingswerkgroep
datum 14 november 2017
plaats Thorn

Voorzitter: Jaap Spaans
Kees Dorst en Ebbing van Tuinen zijn vanuit het waterschap aanwezig

Welkom

Jaap heet iedereen van harte welkom op de 4e omgevingswerkgroep Thorn-Wessem. De vorige omgevingswerkgroep was op 26 juni 2017. Sindsdien is er veel werk verzet, maar door de complexe opgave was er extra tijd nodig om de uitstaande vragen te kunnen beantwoorden.

Dijkversterking

Sinds de vorige keer zijn de alternatieven voor de dijkversterking niet veel veranderd. Het alternatief boven de Grote Hegge (dichter bij Heel) is afgefallen en ook het alternatief waarbij de gehele Prins Mauritshaven zou worde opgehoogd, is afgefallen. Beide alternatieven zijn na verder onderzoek niet realistisch.

Vraag: Wordt er nog onderzocht of de bedrijven bij de Mauritshaven beschermd kunnen worden?

Hier wordt zeker naar gekeken. De bedrijven liggen nu reeds in het winterbed (bergend regime) van de Maas en bij een eventuele bescherming van de bedrijven, betekent dit een afname van het winterbed. Daarvoor is goedkeuring van Rijkswaterstaat nodig. Sandra, de omgevingsmanager, gaat nog met de ondernemers van de Prins Mauritshaven in gesprek. Daarvoor wordt een separate afspraak ingepland.

Vraag: Het Comité heeft een voorstel voor een alternatief voor de dijkversterking waarbij de haven met de bedrijven wel beschermd zouden kunnen worden. Aan de buitenkant van de haven, in het verlengde van de Maasboulevard, loopt nog een oude kade en het voorstel is om die kade te versterken en dan een keersluis te plaatsen in de havenopening. Vervolgens kan dan via de Waage Naak de waterkering worden doorgetrokken naar de bestaande waterkering bij de Thornerbeek/weg Meers. In dit geval zou de Thornerbeek ook niet verlegd hoeven te worden en is er meer ruimte voor de bedrijven.

Het waterschap zal het voorstel op technische haalbaarheid en kosten nader beschouwen.

Vraag: Dit voorstel zal waarschijnlijk veel geld kosten, wie gaat dit voorstel dan betalen?

De dijkversterking in het kader van het hoogwaterbeschermingsprogramma wordt betaald door het Rijk. Deze gaat echter wel uit van een sober en doelmatige inpassing van de dijkversterking. Wanneer er maatregelen toegevoegd worden die geen onderdeel zijn van het programma dan dient daarvoor

een andere financiering gevonden te worden. De 10% kadebelasting zit reeds in het budget van het Rijk.

Vraag: De maatregelen bij de Grensmaas worden vanuit de kadebelasting gefinancierd, waarom is dat hier ook niet het geval?

Dat heeft o.a. te maken met de afschrijvingstermijn. De afschrijvingstermijn van een constructie is 100 jaar en van een groen grondlichaam is 50 jaar.

Opmerking: Dan kunnen we de dijk toch 10 jaar langer gebruiken waardoor er extra geld beschikbaar komt.

Beekherstel

Ebbing van Tuinen geeft een toelichting op de opgave beekherstel dat integraal wordt meegenomen in de dijkversterkingsopgave. Voor beekherstel zijn er twee verschillende alternatieven:

- De huidige loop van de Thornerbeek blijft behouden, maar kan in sommige gevallen te maken krijgen met een dijkconstructie die aan één kant de beekoever beperkt.
- De Thornerbeek wordt omgelegd door het gebied dat in de verkenning als retentiegebied wordt gezien. Hierbij kan de Thornerbeek een waterafvoerende functie hebben als het retentiegebied inwerking treedt. Ook zouden de agrariërs minder overlast ondervinden van kwelwater in het gebied, omdat de beek het water sneller uit het gebied kan brengen.

De beek krijgt natuurlijke oevers met verschillende vormen van vegetatie.

Vraag: Betekent dit dat bij het verleggen van de Thornerbeek de Thornerbeek niet meer in het dorp komt?

Nee, de Thornerbeek sluit dan meer in het noorden aan op de Panheelderbeek, maar de Panheelderbeek blijft door Wessemlopen. Door de aansluiting meer noordelijk te realiseren, komt er ook meer water in de Panheelderbeek, dat wordt positief gezien voor de natuuropgave die op de Panheelderbeek ligt.

Opmerking: De beek zou bij het idee van de kering om de Mauritshaven heen op zijn huidige plek kunnen blijven liggen.

Dat klopt.

Opmerking: Bij het beekalternatief 3 (door het retentiegebied) zouden de bomen en struiken zorgen voor een opbrengstverlaging bij de agrariërs van 30%. Elke boom die geplaatst wordt kost de agrariërs geld.

Bij de beoordeling van de alternatieven worden deze effecten meegenomen.

Vraag: Hoe lossen jullie het probleem op bij hoogwater, als bij beekalternatief 3 er geen sifon meer is die onder het kanaal Wesseem- Nederweert doorgaat?

Dit zal worden opgelost door middel van een pomp. Er worden in de huidige situatie reeds pompen ingezet bij hoogwater. Het terugstromen in de Panheelderbeek vindt echter al jaren niet plaats, waardoor het sifon in onbruik is geraakt.

Opmerking: Het gebied tussen Wesseem en Thorn waar het retentiegebied wordt verkend is ongerept landbouw- en natuurlandschap, waar geen grindwinning heeft plaatsgevonden. Het is daarom zonde om door dit ongerepte landschap een beek te laten stromen waarvoor grond moeten worden afgegraven. Het is een uniek stukje en bij het alternatief van de dijkversterking om de Mauritshaven heen is het niet nodig om de beek door dit gebied te verleggen.

Bi het bepalen van de ligging van beekalternatief 3 is zoveel mogelijk aangesloten op bestaande patronen en laagtes in het landschap; het alternatief ligt in een laaggelegen oude loop van de Maas.

Vraag: Waarom blijft de sifon niet inwerking bij het beekalternatief 3?

Bij beekalternatief 3 is de kans aanwezig om het watersysteem een stuk eenvoudiger te maken. Op dit moment is het bekensysteem redelijk complex doordat de Panheelderbeek ook teruggepompt kan worden door de sifon onder het kanaal.

Opmerking: Waar gaat het water dan naartoe? Bij hoogwater treedt het retentiegebied straks in werking en is er kwel, dan wordt het toch pompen?

Ja, dan zal pompen op sommige plekken nodig zijn, maar op dit moment moet er in het geval van hoogwater ook gepompt worden. In het geval van beekalternatief 3 worden alleen de locaties van de pompen veranderd. Binnen alle beekalternatieven blijft pompen bij hoogwater noodzakelijk.

Opmerking: Bij hevige regenval is variant 3 voor de agrariërs in het gebied beter, doordat de regen beter wordt afgevoerd. Vorig jaar is bij hen veel schade veroorzaakt door regenwater.

Vraag: Bij beekalternatief 3 is er toch veel meer maaibeheer nodig, door die natuurlijke oevers?

Bij natuurlijke oevers is maaien niet direct nodig; begrazing is ook mogelijk. Verder zullen de beekoevers niet langs het gehele tracé op eenzelfde wijze worden ingericht. Door een deel van de natuurbeek een meer open natuurlijke uitstraling te geven, behoudt het gebied zijn open uitstraling.

Vraag: Kan de Panheelderbeek de afvoer van de Thornerbeek aan?

Ja.

Opmerking: Bij beekalternatief 3 wordt bij hoogwater het water toch als het ware rondgepompt, want het water loopt ondergronds net zo hard weer terug.

Beekmonding

Vervolgens zijn de beekmondingsvarianten besproken, waarbij Ebbing van Tuinen het nut van een mogelijke verlegging van de beekmonding van de Panheelderbeek (met of zonder een strekdam) heeft toegelicht.

Vraag: Is bij het vormen van de varianten voor de beekmonding van de Panheelderbeek gelet op de plannen en de visie van de Prins Mauritshaven/Nautische boulevard?

We zitten nog in de verkenningsfase. Er wordt nog een afspraak met de bedrijven in de Prins Mauritshaven gemaakt om hun visie/plannen voor de Nautische boulevard te vernemen. Dit wordt meegenomen in de verdere uitwerking van de alternatieven voor de verlegging van de beekmonding.

Retentiegebied

Kees Dorst geeft een toelichting over de stand van zaken in het onderzoek naar het retentiegebied. Er zijn nog verschillende onderzoeken gaande waaronder het kwelonderzoek. De laatste boringen voor dit onderzoek moeten nog uitgezet worden, omdat er nog gewassen op de betreffende gronden aanwezig zijn. Tevens wordt het model voor de berekeningen van kwelwater opgebouwd. Verder zijn de mogelijke inlaatlocaties voor het retentiegebied op kaart gezet. Een definitieve keuze is nog niet gemaakt, dat dient nog nader onderzocht te worden.

Uit berekeningen blijkt dat het retentiegebied, zoals verwacht, een positief effect heeft op de waterstanden in Thorn-Wessem, maar ook benedenstrooms.

Vraag: Wordt er ook rekening gehouden met kwelwater uit België? En worden deze plannen ook in samenwerking met België gedaan? Er zijn ook grondwatermetingen gedaan bij Vijverbroek. Ze willen in België meer gaan uitbaggeren richting Vijverbroek.

Ja, daar houden wij rekening mee.

Opmerking: Het is een vreemde combinatie: de twee beken met verschillende stromingen en dan ook nog een retentiegebied creëren waar de beek mogelijk doorheen gaat stromen. Eerder zou gedacht moeten worden om de beek eerder te laten afwenden naar de Maas of er moet afgepompt worden bij hoogwater.

De Maas ligt vrij ver van de kern Thorn af; er liggen nogal wat plassen tussen. De beken kunnen pas bij Wessem makkelijk in de Maas uitstromen.

Vraag: Als er een retentiegebied gemaakt wordt dan moet deze omsloten worden door dijken?

Dat klopt. Op de kaart met de alternatieven is te zien dat er meerdere alternatieven zijn om de kernen Thorn en Wessem te beschermen bij de realisatie van het retentiegebied.

Vraag: Het retentiegebied wordt voorgesteld op een locatie dicht bij de Belgische grens. Hier spelen al verschillende problemen. Vraag is of het niet te moeilijk wordt gemaakt om per se op deze plek een retentiegebied te willen realiseren.

Het gebied waar het retentiegebied is voorzien, heeft op dit moment al de functie van winterbed met een bergend regime en loopt bij hoogwater onder. Het retentiegebied moet juist helpen tegen het onderlopen van de kernen Thorn en Wessem.

Opmerking: Wanneer het retentiegebied gerealiseerd wordt dan wordt Wessem dus een soort 'kommetje'.

Als het retentiegebied wordt gerealiseerd dan wordt Wessem aan alle zijden beschermd tegen hoogwater. Op dit moment vindt die bescherming niet plaats bij hoogwater, omdat het gebied een bergend regime kent. De drempel die nodig is bij de inlaat voor het retentiegebied is hoger dan de huidige kering. De hoogwaterveiligheid in het gebied verbetert dus eigenlijk door de realisatie van

het retentiegebied, omdat het gebied minder vaak onder water zal lopen dan dat nu gebeurt. Het retentiegebied wordt namelijk alleen ingezet bij de hoogste waterstanden.

Vraag: Wanneer weten jullie of het retentiegebied er daadwerkelijk komt?

Hiervoor moeten nog veel aspecten onderzocht en afgewogen worden: Wat wordt de waterdiepte in het gebied op het moment dat het retentiegebied vol staat? Hoe vaak gaat het volstromen? Wat betekent dit voor de aanwezige woningen en bedrijven? Hoe zit het met schadevergoeding en evacuatie? waar wordt er water in het gebied ingelaten? Hoe wordt het gebied weer gelegegd? Hoe zit het met de kwel in het gebied, bv richting Wessems, etc? In 2018 zal de integrale afweging plaatsvinden.

Vraag: Bij de vorige omgevingswerkgroep is gevraagd hoeveel zand/klei er nodig is om de waterkeringen om het retentiegebied heen te realiseren wanneer gekozen wordt om het retentiegebied te realiseren. Waar de klei vandaan wordt gehaald is niet duidelijk en er wordt niet ontkent dat het uit dit gebied gehaald zal worden.

Dat kunnen wij nog steeds niet zeggen, dat is onder meer afhankelijk van het gekozen alternatief. Verder is goede klei voor waterkeringen schaars. De klei voor de waterkeringen moet namelijk voldoen aan behoorlijk wat eisen en normen. Bij het waterschap is bekend dat de omgeving en de gemeente geen grind- en/of kleiwinning meer willen binnen de gemeentegrens. Dit vanwege de vele grindwinningen die in het verleden hebben plaatsgevonden.

Vraag: kunnen jullie ook onderzoeken of de plas Leerke Ven of de Stevoplas niet beter gebruikt kunnen worden als retentiegebied i.p.v. de huidige locatie voor het retentiegebied?

Het waterschap zal beide voorstellen bestuderen en de volgende keer met een reactie komen.

Maasboulevard Wessems

Voor de Maasboulevard Wessems hebben de afgelopen periode meerdere ontwerpateliers met de omgeving plaatsgevonden. Binnen deze ontwerpateliers is de huidige situatie geïnventariseerd waarna de kansen en knelpunten zijn benoemd. Ook zijn er drie ontwerpitems benoemd (een nieuw fietspad, het sportpark en het verlengen van de beekmonding) die meegenomen worden in het ontwerp.

De ambitie voor de Maasboulevard is als volgt geformuleerd:

Een integrale aanpak van het gebied, waarbij op duurzame wijze aandacht wordt geschonken aan:

- Behoud en ontwikkeling van de (groene) Maasboulevard (optimalisatie ruimtelijke en functionele attractiewaarde).
- Het in balans brengen van de verschillende functies zodat het gebied als herkenbaar gebied op de kaart wordt gezet, waarbij rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarde van het beschermde dorpsgezicht Wessems.
- Hoogwaterbescherming.

De opgaven hierbij zijn: Inpassing dijkversterking, verbinding Maasboulevard met Wessems en het aantrekkelijker maken van de openbare ruimte/ versterking historisch aanzicht Wessems.

Opmerking: Het aanzicht van Wessems vanaf het water is niet aantrekkelijk; je ziet vooral de bedrijven en die werken juist verstorend. Wessems trekt, voor schippers, dus niet om aan te meren. Als schipper ben je Wessems al bijna voorbij en dan blijkt dat het aanzicht eigenlijk wel mee valt, omdat het zicht dan pas echt op Wessems komt en niet op de bedrijven in en nabij de Prins Mauritshaven.

Waterschap is bekend met de problematiek rondom de oude schepen in de havens bij Wessems. De opmerking wordt meegenomen in het verdere ontwerpproces van de Maasboulevard.

Vraag: Worden er ook 3D-beelden gemaakt van de ideeën voor de Maasboulevard? En komt er dan ook een beeld van het aanzicht op Wessems vanaf het water?

Ja, er worden verder in het ontwerpproces zeker 3D-beelden gemaakt. In het volgende ontwerpatelier (januari 2018) verwacht het waterschap de eerste 3D-beelden te kunnen tonen van de alternatieven voor de Maasboulevard.

Opmerking: Wanneer het Waterschap terug zou vallen op de opgave en alles inzet op een demontabele dijk dan zal er vanuit de omgeving meer draagvlak zijn en wordt de taakstelling behaald.

We begrijpen dat er bij de omgeving meer draagvlak is voor een demontabele kering. Het Waterschap weegt echter alle voor- en nadelen van alle aspecten tegen elkaar af en op basis daarvan wordt een keuze gemaakt. De wens van de omgeving voor demontabel verliest het waterschap echter niet uit het oog en wordt als volwaardig alternatief meegenomen in deze verkenningsfase.

Het vervolgproces

Bij dijktraject Thorn-Wessems wordt naast de dijkversterking dus ook de inrichting van een retentiegebied verkend. Verder vormt de onnatuurlijke waterhuishouding in dit gebied een knelpunt. Daarom onderzoeken we naast de verhoging en versterking van de dijken, en de aanleg van een retentiegebied, ook de herinrichting van de beken en de mogelijkheden om de waterhuishouding aan te passen. Over deze opgaven heen hangt overkoepelend het thema ruimtelijke kwaliteit. Nevendoelstelling voor ons programma is namelijk het behouden en waar mogelijk versterken van de ruimtelijke kwaliteit.

We zijn begonnen met het breed verkennen van alle mogelijke oplossingsrichtingen. Aangezien het gaat om grote, ingrijpende maatregelen wordt er ook vrijwillig een MER opgesteld. De Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) is hierin de eerste stap. In deze notitie wordt onder andere beschreven welke alternatieven er worden onderzocht. In het voorjaar van 2018 kunt u hierop formeel een reactie kenbaar maken. Voor de terinzagelegging van het NRD wordt nog een omgevingswerkgroep gepland. De datum zal zo snel als mogelijk bekend worden gemaakt.

Opmerking: Als er een terinzagelegging komt, dan het dringende verzoek om deze niet te plannen in de zomervakantie (juli en augustus).